

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีสี่วัตถุประสงค์หลัก คือ **หนึ่ง** เพื่อศึกษารูปแบบ และพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวกลุ่มตลาดเดิมเช่น ยุโรป และญี่ปุ่น กับกลุ่มใหม่ เช่น จีน และเกาหลีใต้ของไทย (6,081 ตัวอย่าง) และประเทศอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (998 ตัวอย่างในกัมพูชา, 841 ตัวอย่างในลาว และ 782 ตัวอย่างในเวียดนาม) **สอง** ศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบครอบครัวของนักท่องเที่ยวต่างชาติ (1,750 ตัวอย่าง) **สาม** ศึกษาทัศนคติของคนท้องถิ่น (1,470 ตัวอย่าง) และการรับรู้ผลกระทบของการท่องเที่ยวใน 4 พื้นที่ คือ ภูเก็ต เชียงใหม่ พัทยา และปาย และ **สี่** มีการศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบประหยัดของคนไทย (503 ตัวอย่าง) ในการศึกษาใช้แบบสอบถามการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวต่างชาติ และคนท้องถิ่น รวมทั้งการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้ประกอบการสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของแบบจำลองต่างๆ

ผลการศึกษาพบว่า ภาพลักษณ์ในเรื่องของบรรยากาศทางสังคมแบบไทยเป็นภาพลักษณ์ที่มีความสำคัญและเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวต่างชาติโดยทั่วไป และนักท่องเที่ยวซึ่งเป็นตลาดเดิมของไทยมีความพึงพอใจโดยรวมจากการท่องเที่ยวมากกว่านักท่องเที่ยวจากตลาดใหม่ของไทย และทุกตลาดมีความภักดีต่อการมาเที่ยวไทยในระดับสูง และ นักท่องเที่ยวจีนที่เดินทางมาท่องเที่ยวแบบกรุ๊ปทัวร์ประสบปัญหาการถูกหลอกลวงมีสัดส่วนใกล้เคียงกับนักท่องเที่ยวแบบกรุ๊ปทัวร์จากชาติอื่นๆ และนักท่องเที่ยวจีนยังเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีการใช้จ่ายต่อวันมากกว่านักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นๆ

การศึกษาใน สปป.ลาว พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพอใจในด้านอสังหาริมทรัพย์สูงสุด แต่ภาพลักษณ์ด้านท่องเที่ยวที่รัฐพยายามสื่อออกไปด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศยังไม่เกิดผล ส่วนภาพลักษณ์ของกัมพูชาโดดเด่นด้านมรดกโลก และเวียดนามยังมีภาพลักษณ์ที่หลากหลาย แต่ไม่มีความโดดเด่นเป็นพิเศษ

ส่วนการศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบครอบครัวของนักท่องเที่ยวต่างชาติ พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัวส่วนใหญ่เป็นคนเอเชีย รองลงมาคือ ยุโรป โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเดินทางมาเที่ยวด้วยตนเองมากกว่าที่จะเลือกใช้บริการนำเที่ยว นอกจากนี้บรรยากาศของแหล่งท่องเที่ยวรวมถึงสิ่งดึงดูดใจทางด้านวัฒนธรรม อาหาร และราคา เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวในมุมมองของนักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัว

สำหรับผลการศึกษาการรับรู้ผลกระทบของการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ พบว่า คนท้องถิ่นมีการรับรู้ผลกระทบที่แตกต่างกันตามขนาดและการพัฒนาการของแหล่งท่องเที่ยว โดยผลกระทบเชิงบวกทางเศรษฐกิจได้รับน้ำหนักความสำคัญมากในทุกแหล่งท่องเที่ยว

ผลการศึกษาการท่องเที่ยวภายในประเทศของนักท่องเที่ยวแบบประหยัดได้แสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีลักษณะการท่องเที่ยวแบบ Sight seeing ที่เป็นทริปสั้น มีโปรแกรมการท่องเที่ยวที่เร่งรัด โดยสนใจแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติมากกว่าประเภทอื่นๆ และมีค่าใช้จ่ายต่อวันค่อนข้างต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของจังหวัดเชียงใหม่ แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาในภาพรวมแล้ว นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะมีขนาดคณะทัวร์ค่อนข้างใหญ่ และมีจำนวนครั้งในการท่องเที่ยวประมาณ 3 ครั้งต่อปี จึงเป็นหนึ่งในกลุ่มนักท่องเที่ยวที่น่าสนใจ และมีศักยภาพในการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนท่องเที่ยวในอนาคต

การศึกษานี้มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในด้านภาพลักษณ์และด้านการจัดการการท่องเที่ยวในเมืองและชุมชน

คำสำคัญ: การท่องเที่ยว อนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง นักท่องเที่ยวตลาดใหม่ (จีน เกาหลีใต้) พฤติกรรมการท่องเที่ยว